

18 Haziran 2009 Perşembe

5. X Gümrük Kanunu ile Bazı Kanun ve Kanun Hükmünde Kararnamelerde Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Tasarısı ve Avrupa Birliği Uyum ile Plan ve Bütçe Komisyonları Raporları (1/602) (S.Sayısı: 324) -----(x)

BAŞKAN – Komisyon? Burada.

Hükûmet? Burada.

Komisyon raporu 324 sıra sayısıyla bastırılıp dağıtılmıştır.

Sayın milletvekilleri, alınan karar gereğince bu tasarı İç Tüzük'ün 91'inci maddesi kapsamında görüşülecektir. Bu nedenle tasarı, tümü üzerindeki görüşmeler tamamlanıp maddelerine geçilmesi kabul edildikten sonra bölümler hâlinde görüşülecek ve bölümlerde yer alan maddeler ayrı ayrı oylanacaktır.

Tasarının tümü üzerinde söz isteyen, Adalet ve Kalkınma Partisi Grubu adına Bursa Milletvekili Sayın Sedat Kızılcıklı. (AK PARTİ sıralarından alkışlar)

...

BAŞKAN – Teşekkür ederim.

Cumhuriyet Halk Partisi Grubu adına Trabzon Milletvekili Sayın Akif Hamzaçebi.

Buyurun Sayın Hamzaçebi. (CHP sıralarından alkışlar)

CHP GRUBU ADINA MEHMET AKİF HAMZAÇEBİ (Trabzon) – Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; tasarının tümü üzerinde görüşlerimi ifade etmek üzere Cumhuriyet Halk Partisi Grubu adına söz aldım. Sözlerime başlarken sizi saygıyla selamlıyorum.

Tasarı, Avrupa Birliğine uyum çerçevesinde 4458 sayılı Gümrük Kanunu ile diğer ilgili bazı kanunlarda ve kanun hükmünde kararnamelerde değişiklik yapılmasını düzenlemektedir.

Türkiye ile Avrupa Birliği ilişkilerinin ülkemiz gündeminde birinci sırayı işgal etmesi şaşırtıcı değildir. Türkiye'nin Avrupa Birliğiyle ilişkilerinin yaklaşık elli yıllık bir geçmişi vardır. Türkiye 1959 yılında Avrupa Birliğine tam üyelik müracaatında bulunduğu zaman Avrupa Birliğine üyelik başvurusunda bulunan ülke sayısı son derece azdı. O zamanki adıyla Avrupa Ekonomik Topluluğu. Ancak o tarihten bu yana yaklaşık elli yıl geçmiş olmasına rağmen ve Türkiye ile birlikte başvuran Yunanistan'dan sonra çok sayıda ülke Avrupa Birliğine üye olmuş olmasına rağmen, Türkiye hâlâ Avrupa Birliğine üyelik yolunda maalesef ciddi adımlar atamamış, ciddi bir mesafe kazanamamıştır.

1959 yılında üyelik başvurusundan sonra 1963 yılında Türkiye ile Avrupa Birliği arasında Ankara Anlaşması imzalanır ve Ankara Anlaşmasıyla üyelik koşulları belirlenir. Bu tarihten sonra Türkiye önemli bir zaman kaybeder. Daha sonra 1970 yılında Katma Protokolü Türkiye imzalar. 1987 yılında tam üyelik başvurusunda bulunur ve 1995 yılında Türkiye ile Avrupa Birliği Ortaklık Konseyi arasında müştereken alınan karar sonucunda Türkiye gümrük birliğine girmeye karar verir, gümrük birliğine alınır ve Türkiye 1 Ocak 2006 tarihinden itibaren gümrük birliği uygulamasına geçer.

HASAN FEHMİ KİNAY (Kütahya) – 1996 yılı.

MEHMET AKİF HAMZAÇEBİ (Devamla) – 1996 yılı, düzeltiyorum, evet, 1996 yılında Türkiye gümrük birliği uygulamasına geçer.

Tabii, Türkiye'nin gümrük birliğine geçişi Türkiye'ye birçok yükümlülük getirmiştir, birçok yapması gereken iş getirmiştir. Bu çerçevede, uyum yükümlülüğü çerçevesinde Türkiye 1999 yılında bugün yürürlükte olan 4458 sayılı Gümrük Kanunu'nu kabul eder ve 1 Ocak 2000 tarihinden itibaren 4458 sayılı Gümrük Kanunu uygulanmaya başlanır.

2000 yılından bugüne kadar, yani, yaklaşık dokuz yıllık süre içerisinde Avrupa Birliğinin gümrük mevzuatında çok sayıda değişiklik olmasına rağmen bu değişiklikleri Türkiye kendi iç mevzuatına, Gümrük Kanunu'na yansıtamamıştır, yansıtamamıştır. Yani, burada yaklaşık dokuz yıllık bir gecikme söz konusudur. AKP'nin Hükûmet olduğundan bu yana geçen sürenin yedi yıl olduğunu dikkate alırsak bu gecikmenin yaklaşık yedi yılı AKP tarafından, AKP hükûmetleri döneminde geçmiştir.

Şimdi, bu tasarı Avrupa Birliğine uyum çerçevesinde Gümrük Kanunu'nda ve ilgili kanunlarda birtakım değişiklikleri düzenlerken burada tam dokuz yıllık bir gecikmenin olduğunu unutmayalım değerli milletvekilleri. Tasarı, Avrupa Birliğine uyumu düzenliyor, bunun yanında idareye birtakım yetkiler veriyor ve yine uygulamada karşılaşılan birtakım sorunların çözümüne yönelik olarak bazı düzenlemeler getiriyor.

Tabii ki "uyum" demek aynı zamanda bizim kendi sanayicimizin, kendi girişimcimizin rekabet gücünü artırmak demektir. Yani uyum çerçevesinde yapılan bütün düzenlemelerin kendi girişimcimizin de rekabet gücünü artıracak şekilde olması gerekir. Uyum çerçevesinde yapılacak düzenlemelerde buna dikkat etmek gerekir. Ancak, bu dönemde yani özellikle AKP döneminde ciddi bir gümrük politikasından söz etmek maalesef mümkün değildir. Gümrük politikasını uygulayacak birim olan Gümrük Müsteşarlığı, bu politika metinlerini hazırlayacak olan bu Müsteşarlık maalesef AKP hükûmetleri döneminde üvey evlat muamelesi görmüştür, ikinci plana itilmiştir. Gümrük Müsteşarlığından sorumlu bakanlar diğer görevleri yanında Gümrük Müsteşarlığıyla ilgili görevlerini ikincil görevler olarak değerlendirmiş ve Gümrük Müsteşarlığının yapılması gereken işleri Gümrük Müsteşarlığının liyakatli kadrolarına rağmen, yetenekli kadrolarının mevcudiyetine rağmen bir türlü maalesef olmamıştır, yürüyememiştir.

Bakın, şimdi biz Gümrük Kanunu'nda değişikliği görüşüyoruz. Gümrük Kanunu'nda değişiklik Gümrükler Genel Müdürlüğü'nün konusudur Sayın Başkan, değerli milletvekilleri. Ama Hükûmet sıralarına bakıyorum, Sayın Bakanın solunda Gümrük Müsteşarını görüyorum ama Gümrükler Genel Müdürü arka sıralardadır. Evet, kanunun birinci derece sorumlusu, uygulayıcısı olan Gümrükler Genel Müdürlüğü böyle önemli bir tasarinin görüşülmesinde dahi ikinci plana itilmiştir.

Değerli milletvekilleri, tasarı birtakım düzenlemeler getiriyor. Bu düzenlemelerden bir bölümü olumlu düzenlemelerdir, uyum amacıyla yapılmış olan düzenlemelerdir. Ancak, bir bölümü var ki, bunların üzerinde çok ciddi biçimde durmamız gerekiyor. Tasarının 1'inci maddesinde "risk, risk yönetimi" kavramları tanımlanmış ve bunun yanında giriş, çıkış, ithalat ve ihracat gümrüklerine yeni tanımlar getirilmiştir. Tanımlanan risk ve risk yönetimi kavramlarına dayalı olarak yapılacak olan risk analizine dayalı kontroller de yine bu maddede ayrıca tanımlanmıştır.

Bu tanımlar şüphesiz çok önemli tanımlardır. Gümrüklerdeki analizin, kontrolün risk analizine dayalı olarak yapılacağını düzenlemektedir. Ancak, burada iki tane problem vardır. Birincisi, risk analizine dayalı kontrolün kanun düzeyinde düzenlenmesi son derece

gereksiz bir düzenlemedir. Bu bir yönetmelikle düzenlenecek konudur. Bugün yöntem risk analizine dayalı kontroldür, yarın yöntem farklı olur, öbür gün daha farklı olabilir. Her gün değişecek olan bir modelin kanuna taşınması, kanunla emredici hüküm hâline getirilmesi yarın bunda yapılacak olan, ihtiyaç duyulan değişiklikleri oldukça zorlaştırmaktadır. Bu son derece gereksizdir, yönetmelik düzeyinde düzenlenebilecek bir konudur.

İkinci önemli konu, Gümrük Müsteşarlığının bugünkü yapılanması dikkate alındığında bu kontrolün layıkı veçhile, istenildiği gibi, amaca uygun şekilde yapılmasının oldukça zor olduğu gözükmemektedir. Gümrük Müsteşarlığı bu yasayla beraber bu değişiklik bu şekilde yasalaşacak ise yeni bir yapılanmaya gitmek durumundadır. Bugün Müsteşarlık birimi içinde oluşturulan risk değerlendirme birimi taşradan yeteri hızla veri alamamakta ve taşrada risk analizine dayalı kontrolü yapacak deneyimle personel bu konuda inisiyatif kullanamamaktadır. Böyle bir tablo vardır. Ve bunun sonucunda özellikle ihracatta yüzde 10'u aşan oranda bir fiziki kontrol ortaya çıkmaktadır. İhracatta ihracat ürünlerinin yüzde 10'una ulaşan oranda bir fiziki kontrolün olması ihracatçımızı cezalandırmaktadır. Avrupa Birliği ülkelerinde bu oran yüzde 3'ün altındadır. Yüzde 10'un üzerinde olan bir oranın yüzde 3'ün altına indirilmesi yönünde maalesef bir eğilim, bir gayret, bir politik kararlılık gözükmemektedir.

Tasarının bir başka önemli maddesi, tasarının 3'üncü maddesiyle Gümrük Kanunu'nun 10'uncu maddesinde yapılan değişikliktir. Burada son derece vahim bir değişiklik yapılmaktadır. Değişiklik şudur: 3'üncü maddenin 4458 sayılı Gümrük Kanunu'nun 10'uncu maddesinde yaptığı değişikliğin (a) bendine göre: "Bu Kanunda -yani Gümrük Kanunu'na- ve bu Kanuna dayanılarak çıkarılan mevzuatta yer alan; izin süreleri, teminat uygulamaları gümrük vergilerinden muafiyet ve istisna uygulamaları ile beyanın düzeltilmesine ilişkin ortaya çıkan sorunları ve tereddütleri incelemek suretiyle gidermeye Müsteşarlığın önerisi ile bağlı bulunduğu Bakan yetkilidir." Bir idare düşünün ki, mükelleflerle yaşadığı rutin birtakım sorunların çözümünde sadece Bakanı yetkilidir, Müsteşarlığın hiçbir birimi bu konuda yetkili değildir, Müsteşarlık dahil.

Değerli arkadaşlar o zaman sormak gerekir, Gümrük Müsteşarlığı niçin vardır? Bir mükellefle, bir ithalatçıyla, bir ihracatçıyla yaşanacak ufak tefek sorunlarda, bu soruna yönelik olarak verilecek olan bir görüş yazısında neden Bakan yetkilidir, neden Müsteşarlık yetkili değildir? Müsteşarlık sorun çözmeyecekse, bütün sorunlar Bakana çıkacaksa bu neyin ifadesidir? Bu, iki anlama gelmektedir. Birincisi, olsa olsa bu, Gümrük Müsteşarlığı kadrolarına güvensizliktir. Müsteşarlık kadrolarına, belki de Müsteşarın altındaki kadrolara bir güvensizlik ifade edilmektedir. Bütün sorunlar makama çıksın. Birinci ihtimal budur.

İkinci ihtimal: Eğer bu öneriyi teknik kadro, bürokrasi kadrosu aşağıdan yapmışsa, bu yasaya girmişse, bürokratik kadro yetki kullanmaktan kaçınmaktadır, bütün sorunları Bakana taşıyacaktır.

Diğer bir ihtimal: Bu düzenleme Hükûmetin isteğiyle, ilgili Bakanın isteğiyle buraya girmiştir. Bu da "Bütün konularda ben yetkili olayım, müsteşarlık, bürokrasi yetkili olmasın." anlayışının ifadesidir. Hiçbir şekilde bu maddenin savunulabilir yanı yoktur. Hiçbir kamu idaresinde, hiçbir bakanlıkta, hiçbir genel müdürlükte böyle bir yetki yoktur. Bu yetki, bir kanun hükmünün uygulanmasının, uygulanmamasının, nasıl

uygulanacağıının, efendim, farklı uygulanmasının, mükellefe göre farklı uygulamalar yapılmasının bir dayanağı olacaktır. Denecektir ki: “Mevzuat dâhilinde Bakan çözecektir.” E, mevzuat dâhilinde Bakan çözecekse Gümrükler Genel Müdürlüğü, Gümrük Muhafaza Genel Müdürlüğü, daire başkanları, müsteşar yardımcıları niye vardır?

Esasen buradaki sorun, Hükûmetin bürokrasi kadrolarına olan güvensizliğinden kaynaklanmaktadır. Gümrük Müsteşarlığı kadrolarına bir güvensizlik söz konusudur. AKP'yle beraber -biraz önce ifade ettim- Gümrük Müsteşarlığı ikinci plana itilmiştir.

Buraya yapılacak atamalarda Gümrük Müsteşarlığının yetenekli, liyakatli kadroları değil, başka, dışarıdan kişiler, gümrük konusunu bilmeyen kişiler getirilmiştir. Yani gümrük konusu, gelip, dışarıdan gelen birisinin oturup da hemen “Bunu halledeyim, çözeyim...” konusu değildir. Evet, konusu değildir. Öyle olursa, işte, Bakana yetki verirsiniz, “Sorunları Bakana taşıyalım ki Bakan çözsün, yarın öbür gün sorumlu Bakan olsun, ben olmayayım...” Kendine güvensizliğin de ifadesidir biraz önceki 3'üncü maddedeki düzenleme.

Şimdi, liyakatli kadrolar bu idarede var. Bu idarenin, Gümrük Müsteşarlığının bugün düştüğü durum, dışarıya verdiği görüntü, içerideki kadrolarına uygun bir görüntü değildir, maalesef bu kadrolar ikinci plana atılmıştır, personelin şevk ve motivasyonu kırılmıştır. Devlet memuriyetinden âdeta istifaya zorlar mahiyette, normal memurları, unvansız memurları dahi rotasyona tabi tutan bir uygulamaya girmiştir Gümrük Müsteşarlığı. Düşünün yani bir memur, bir memur.... Nihayet bunu yer değiştirirsiniz, ilgili birimde yer değiştirirsiniz. Hayır, bir memuru dahi, düz memuru dahi rotasyona tabi tutan bir anlayış var şimdi. Kendi personelini mahkeme kapılarına mahkûm eden bir anlayış vardır bugün Gümrük Müsteşarlığında.

Bir önceki Hükûmet döneminde, yani AKP öncesi Hükûmet döneminde tek tek bütün personele uygulanan memnuniyet ölçüm testlerini bugünkü Sayın Bakan personeline uygulamaya cesaret edebilir mi bilemiyorum, bunu yapıyor mu bilemiyorum. Yapıyorsa mutlu olurum, ama bildiğim kadarıyla böyle bir uygulama yok. Maalesef, Gümrük Müsteşarlığı böyle bir konuma itilmiştir.

Değerli milletvekilleri, Sayın Başkan; kanunda üzerinde durmamız gereken başka çok sayıda düzenleme var.

Komisyon görüşmeleri sırasında tasarıya eklenin bir maddeyle doğal gaz ürünleri ithalatında yüzde 6'ya varan oranda bir fire oranı tespit edilmiştir. Bu Hükûmet tasarısında yok. Bize verilen teknik bilgilerde doğal gaz ürünü ithalatında herhangi bir fire söz konusu değildir, boru hattıyla yapılan doğal gaz ürün ithalatında. Boru hattıyla geliyor, Türkiye'de boru hattından Türkiye'ye girişi sağlanıyor, o anda giren miktar neyse odur. Bunda ayrıca yüzde 6'ya varan oranda bir fire oranının tespiti ne için yapılmıştır? Hükûmet tasarısında olmayan, komisyonda bir önergeyle giren bu maddeyle acaba ne amaçlanmak istenmiştir? Bunun makul bir açıklaması yoktur. Esasen 4458 sayılı Gümrük Kanunu'nun 237'nci maddesinde yer alan dökme gelen eşyadaki yüzde 3'lük fire oranı bile oldukça yüksek bir orandır. O, nihayet, gemilerle getirilen bir likit petrol gazı içindir o. Orada bir fireyi konuşabilirsiniz. Onun bile oranı yüksekken, yüzde 3'ken, doğal gazda, firesi olmayan doğal gazda yüzde 6'ya varan oranda Bakanlar Kuruluna oran tespit etme yetkisi verilmesini samimiyetle bağdaştırmak mümkün değildir. Evet, gümrük politikasının nasıl

oluşturulduğuna ilişkin bir örnek olarak bunu da verdim. Gümrük Müsteşarlığı bu kadar bu konularda ikinci plana itilirse maalesef yasalarımıza böyle düzenlemeler de girer.

Bakın, bizim Rusya Federasyonu'yla karşı karşıya kaldığımız ve bizim tarımsal ürün ihracatımızı olumsuz etkileyen bir uygulama oldu. Bizim ülkemiz açısından, Hükûmetlerimiz açısından başarısız bir uygulamadır. Rusya Federasyonu'yla başlangıçta bilgi alışverişi yapılmak suretiyle ihracat öncesinde ve onun sonrasında ihracatın yapılması şeklindeki mutabakat daha sonra Hükûmet tarafından "Hayır, biz öyle bir mutabakata varmadık." anlayışıyla ikinci plana atılmış, ters yüz edilmiş; ondan sonra o esnada bizim ihraç limanlarımızda, örneğin Trabzon'da ihraç ürünleri dağ gibi yığılmaya başlamıştır. Şimdi Rusya Federasyonu'yla bir anlaşmaya varılmış gözüküyor. Ama ihracatçıların şikâyeti geliyor, yine geliyor. "Efendim, ben Rusya'ya soğan ihraç ediyordum." diyor ihracatçı. "Şimdi soğanın yanına fındık da koyuyorum, kayısı da koyuyorum." diyor. Rusya tarafı diyor ki: "Sen daha evvel soğan ihraç etmiştin. Şimdi kayısı ve fındığı da ihraç etmek istiyorsun. Olmaz! İncelememiz gerekir." Bu mudur sizin ihracatçınıza verdiğiniz sürat? Maalesef bunlar bu tasarinın gözetmediği, Hükûmetin gözetmediği uygulamalar.

Evet, Gümrük Müsteşarlığında atamalarla ilgili konulara değinmiştim. Gümrük Müsteşarlığının Teftiş Kurulu Başkanı acaba hangi gerekçelerle görevden alınmıştır? Yargıya gidip yarıdan atamayı iptal eden karara rağmen, neden görevden almakta acaba ısrarlı davranılmaktadır? Bunun makul hiçbir açıklaması yoktur. Bunun makul hiçbir açıklaması yoktur. Sadece, Gümrük Müsteşarlığı Teftiş Kurulunun yazdığı bazı raporlar nedeniyle, Gümrük Müsteşarlığının Teftiş Kurulu Başkanı cezalandırılmıştır. Şu an Teftiş Kurulu Başkanı kimdir, hangi arkadaştır, bilemiyorum. Ona ilişkin hiçbir değerlendirmem zaten olamaz ama bir gözdağı verilmiştir Gümrük Teftiş Kuruluna ama o kadrolar yine, eline gelen konularda mevzuata uygun olarak gereğini yapacaktır, buna eminim. Buna eminim, bu tip teşebbüsler başarılı olmayacaktır.

Gümrük müşavirlerinin karşılaştığı bir sorun var. Beklerdik ki, tasarı onu çözsün. Şimdi, Gümrük Kanunu'nda yer alan ve idari para cezasının uygulanmasını gerektiren fiiller konusunda gümrük yükümlüsüne ceza uygulanıyor. Öte taraftan, Kabahatler Kanunu'na göre de Gümrük Müşavirine bir ceza uygulanmaktadır. Burada mükerrer bir ceza uygulanması söz konusudur. Bunu bir çok kere ifade ettik, komisyonda ifade ettik. Müsteşarlık, Sayın Bakan bu görüşlere hak verdiler. Peki, gelin düzeltelim. "Yeri burası değil." Peki, böyle bir sorun varsa, neden bunu çözmüyoruz değerli arkadaşlar? Çözüm gayet basit. Bir hüküm ekleyeceğiz: "Bu kanunda yer alan ve vergi mahkemelerinin görev alanına giren idari para cezası gerektiren fiiller bakımından, 5326 sayılı Kabahatler Kanunu hükümleri uygulanmaz." Bir cümlelik bir hüküm bu tasarıya ilave edildiğinde, ortada yaşadığımız bu hukuk karmaşası da sona erecektir.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN – Bir dakika ek süre veriyorum, tamamlayın lütfen.

MEHMET AKİF HAMZAÇEBİ (Devamla) – Maalesef, tasarı böyle bir önemli sorunu da çözmemiştir, bunu ortada bırakmıştır, geleceğe bırakmıştır, "Sonra çözeriz." denmiştir. Şimdi yasama dönemi bitiyor. Yeni yasama yılında ele alınıp alınmayacağı belli değildir. Önerimiz bunu burada, bir önergeyle bu tasarıya eklemektir. Bu konuda eğer

komisyon çoğunluğu gerekiyorsa biz Cumhuriyet Halk Partisi olarak da buna destek vermeye hazırız.

Sürem doldu, o nedenle sözlerimi burada bitiriyorum.

Tasarı görüşmeleri üzerinde diğer arkadaşlarımız görüşlerini izah edecekler. Gerektiđi takdirde önergeler üzerinde ayrıca söz almak üzere ve görüşlerimi ifade etmek üzere huzurunuzda çıkacağım.

Sözlerimi burada bitiriyorum, hepinize saygılar sunuyorum. (CHP sıralarından alkışlar)

BAŞKAN – Teşekkür ederim Sayın Hamzaçebi.